

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(11), 2023

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М.

Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

Список використаних джерел

1. Дарморіз О. Естетичний ідеал як складова українського національного світогляду / О. Дарморіз // Наука. Релігія. Суспільство. – 2008. – № 4. – С. 7–13.
2. Жуков С. М. Сутність мистецтва та духовність: вплив мистецтв на гармонійний розвиток особистості / С. М. Жуков // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. – 2008. – Вип. 127. – С. 60–73.
3. Методичні засади вивчення ціннісних орієнтацій дитини старшого дошкільного віку / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, К. В. Карасьова, Л. І. Соловійова // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К.: ГНОЗІС, 2011. – Т. XIII. Проблеми загальної та педагогічної психології, Ч. 7. – С. 142–150.
4. Рибалка В. В. Система психологічних цінностей культури особистості, її творчої діяльності / В. В. Рибалка // Актуальні аспекти модернізації художньо-педагогічної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 21-22 квітня 2005 р. – Полтава: ПДПУ, 2007. – С. 16–25.
5. Романюк К. Особливості процесу формування міжетнічної толерантності у дітей старшого дошкільного віку / К. О. Романюк // Основні парадигми педагогіки та психології в ХХІ столітті: матеріали міжнародної наук.-практ. конф., м. Одеса, 22-23 червня 2012 р. – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2012. – С. 45–47.
6. Сотська Г. І. Образотворче мистецтво як засіб розвитку особистості / Г. І. Сотська // Мистецтво у розвитку особистості: монографія / ред., передмова і післямова Н. Г. Нічкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – С. 137–146.

УДК 373.2.091.2:005.591.6(045)

Іванова В.В.

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

Рознай А.М.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівський державний університет

ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто особливості закладу дошкільної освіти як інноваційної системи. На основі аналізу дошкільної освіти як відкритої інноваційної системи відзначено її діалектичний розвиток. Виявлено як позитивні перетворення, досягнення, так і невирішені проблеми. У центрі інноваційної діяльності – законотворчість, управління, фінансування, освітній процес, розвиток, здоров'я дітей, впровадження наукових технологій.

Ключові слова: система освіти, заклад дошкільної освіти, інновації.

The article examines the peculiarities of the preschool education institution as an innovative system. Based on the analysis of preschool education as an open innovative system, its dialectical development is noted. Both positive transformations, achievements, and unresolved problems were revealed. In the center of innovative activity - legislation, management, financing, educational process, development, children's health, implementation of scientific technologies.

Key words: *education system, preschool education institution, innovations.*

В останні роки в науковій літературі з'явилися публікації (К.Ю. Біла, Л.М. Волобуєва, Т.М. Доронова, Є.Ф. Купецькова, А.А. Майєр, О.Г. Островська, Л.В. Поздняк, С.Д. Сажіна, П.І. Третьяков та ін), присвячені розвитку закладу дошкільної освіти як системи.

Відповідно до статті 1 закону України «Про освіту» система освіти є «сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними» [3].

Заклад дошкільної освіти як система – це соціопсихолого-педагогічне утворення, яке може бути представлене системоутворюючими факторами, умовами функціонування, структурними та функціональними компонентами.

Системоутворюючі чинники представлені місією, концепцією та програмою розвитку, основною та парціальними програмами, що фіксують сукупність провідних ідей, мету та результати діяльності закладу дошкільної освіти.

Структурні компоненти представлені управлінською та керуючою системою, їх складом (педагоги, вихованці, батьки), а також технологіями діяльності суб'єктів усіх рівнів управління при реалізації програмного змісту в закладі дошкільної освіти.

Функціональні компоненти визначаються призначенням управлінських функцій (аналітико-діагностична, планово-прогностична, мотиваційно-стимулююча, організаційно-виконавча, контрольна-оцінна, корекційно-регуляційна) щодо формування взаємопов'язаної діяльності в системі «педагог – дитина – батько» та відповідних підсистем.

Умови функціонування закладу дошкільної освіти визначаються існуючим освітнім простором, медико-валеологічним, соціальним, психологічним та педагогічними середовищами, кадровим та інформаційним забезпеченням, матеріально-технічною базою, ресурсами, тимчасовими рамками та психофізіологічними особливостями учасників освітнього процесу [6].

Особливостями освітніх систем є: відкритість (взаємодія та обмін інформацією з іншими системами), складність (наявність елементів другого порядку: співтовариство педагогів, група вихованців та ін.), структурованість (входження до складу систем вищого рівня), динамічність (адаптація до змін зовнішніх) і внутрішніх факторів розвитку), цілісність (єдність об'єкта та суб'єкта управління), багатофункціональність (система може змінювати цілі та

використовувати різні види діяльності для досягнення певного результату, перетворювати навколишнє середовище відповідно до потреб).

Відкритість закладу дошкільної освіти може характеризуватись ступенем рівноваги його стану (щодо стабільного, але не абсолютно мінливого), механізмом саморегуляції та реакцією на зміни навколишнього середовища, типом та ступенем регламентованості системи управління (традиційне чи інноваційне, переважання вертикальних чи горизонтальних зв'язків) [6].

Простір дитини включає предметно-розвиваюче середовище, освітній простір (у тому числі додатковий), медико-соціально-психолого-педагогічний супровід, інтеграцію фахівців. Простір педагогів представлений системою стимулювання та мотивації, майстерністю та професіоналізмом, співпрацею та співтворчістю, сприятливим соціально-психологічним кліматом. Простір батьків відзначається включеністю сім'ї до життєдіяльності закладу дошкільної освіти, наступністю та єдністю вимог установи та сім'ї до дітей [6].

Важливу роль у функціонуванні закладів дошкільної освіти як системи відіграє процес управління. Тому дошкільні заклади визначають також як централізовану педагогічну систему. Вона являє собою безліч взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, підпорядкованих цілям виховання, освіти та навчання, спосіб реалізації соціальних функцій освіти, взаємодія учасників освітнього процесу, спрямоване формування та розвиток особистості [2].

Як будь-яка соціальна система, заклад дошкільної освіти існує не ізольовано, а у взаємозв'язку з іншими системами соціального та природного порядку. Ці зовнішні аспекти стосовно цієї системи освіти становлять її зовнішнє середовище.

У структуру зовнішнього середовища закладу дошкільної освіти входять середовище прямого впливу і середовище непрямого впливу. Середовище прямого впливу представлено державними, регіональними та місцевими органами управління освітою, засновниками, споживачами освітніх послуг, іншими установами соціально-педагогічного середовища, що забезпечують життєдіяльність ЗДО. Середовище непрямого впливу включає різні соціокультурні чинники, політику, економіку, право, екологію. Фактори зовнішнього середовища мають властивість мінливості. Зміни у зовнішньому середовищі призводять до змін у ЗДО.

Заклад дошкільної освіти здатний реагувати на зміни зовнішнього середовища зі сприятливими наслідками для своєї життєдіяльності. Завдяки адаптації, заклад освіти може ефективно функціонувати в різних соціально-економічних ситуаціях і виявляти стійкість щодо деяких змінних (політична ситуація, соціокультурна обстановка, економічні реформи та ін.). Слід зазначити, що заклад дошкільної освіти проявляє себе не тільки як адаптивна, але і як адаптуюча система, що має здатність впливати на навколишнє середовище.

Соціальне замовлення закладу дошкільної освіти формується зовнішнім середовищем, яке також задає обмеження, в яких заклад може виконувати свої

функції. Таким обмежувачем є нормативно-правова база дошкільної освіти. Основні замовники – це держава, суспільство, окремі соціальні структури (заклади охорони здоров'я, культури та ін.), засновники, сім'я. Ресурси – це сукупність інформаційних, методичних, кадрових, фінансових засобів, необхідних для функціонування та розвитку закладу дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти будує свою діяльність відповідно до вимог соціального замовлення, виходячи з його ресурсної підтримки, норм, правил, встановлених державою, власних можливостей, потреб колективу. В основі цієї діяльності – процеси освіти, управління та ресурсозабезпечення. Результати діяльності передаються у зовнішнє середовище.

Розглянемо функціонування закладу дошкільної освіти як відкритої системи у режимі розвитку. Показником цього процесуального етапу є створення нової моделі закладу дошкільної освіти. Зміни відбуваються у різних напрямках:

- демократизації – розподіл прав, повноважень та відповідальності між усіма учасниками процесу управління закладом дошкільної освіти, її децентралізації;

- гуманізації – забезпеченні рівнодоступного для кожної особи вибору рівня, якості, спрямованості освіти, способу, характеру та форми її здобуття, задоволення культурно-освітніх потреб відповідно до індивідуальних ціннісних орієнтацій;

- переорієнтування освітнього процесу на особистість дитини;

- гуманітаризації – застосування сучасних методів та інноваційних технологій навчання, що забезпечують пріоритет загальнолюдських цінностей, цілісність, послідовність, спадкоємність та випереджальний характер навчання;

- диференціації, багаторівневості, поліфункціональності освітніх програм;

- багатокладності освітньої системи - якісному зростанні та розвитку державних дошкільних освітніх закладів, розширенні мережі елітарних освітніх закладів нового типу;

- стандартизації – дотриманні державних стандартів якості дошкільної освіти;

- запровадження нової системи оплати праці та ін [3; 4].

Паралельно з розвитком традиційних форм дошкільної освіти активно розвивалися нові моделі: дошкільні групи на базі загальноосвітніх установ, дошкільні групи на базі закладів додаткової освіти, центри дошкільної освіти, систематична освіта дітей дошкільного віку за умов сімейного виховання. Поява таких форм дошкільної освіти дозволило знизити кількість дітей старшого дошкільного віку, які не мають змоги відвідувати заклади дошкільної освіти через низку таких причин: ігнорування сім'ями необхідності та значущості передшкільної підготовки дітей, стан їх здоров'я, відсутність закладу дошкільної освіти за місцем проживання сім'ї, дефіцит місць у закладі дошкільної освіти, неможливість оплати батьками послуг ЗДО, перевага індивідуальної чи сімейної форми виховання та освіти дітей, релігійні міркування.

Поряд із освітнім процесом, що фінансується за рахунок коштів засновника, заклади дошкільної освіти отримали можливість надавати населенню платні освітні послуги. Дошкільному навчальному закладу законодавчо [4] було дозволено підприємницьку діяльність, передбачену його статутом.

Незважаючи на велику кількість новацій, що вводилися в останні десятиліття до системи дошкільної освіти, у ньому залишаються невирішені проблеми. Ряд заявлених у законах України і доповнених регіональним законодавством вимог залишається досі нездійсненим за обставинами, що не залежать від закладу дошкільної освіти.

Зокрема, гострою є проблема розвитку закладу дошкільної освіти на наявній базі та ресурсах, які часто не забезпечують стабільного функціонування закладу. Збільшується розрив у якості та послугах дошкільної освіти, що обумовлюється високими запитами споживачів в особі батьків вихованців закладів дошкільної освіти та недостатніми можливостями виконавців в особі органів управління освітою та колективів дитячих садків.

В рамках цього питання чітко позначено дефіцит фінансування у селі, низька заробітна плата працівників сільських закладів дошкільної освіти. Привертає увагу проблема варіативності змісту і технологій, реалізованих у закладах дошкільної освіти поруч із їх переважно типовим і одноукладним статусом. В останні роки гостро постає проблема старіння педагогічних кадрів та мінімізація необхідних для закладів дошкільної освіти штатних фахівців на тлі непривабливості дошкільної освіти для молоді.

На сучасному етапі основною стратегією держави має стати переведення дошкільної освіти в режим розвитку, спроба вибудувати цілісну діяльність з перетворення всіх компонентів закладу дошкільної освіти з урахуванням можливостей та потреб колективу, особливостей його функціонування. Зміна статусу вихователів, збільшення фінансування та інші інноваційні заходи сприятимуть покращенню якості освітніх послуг та функціонування закладу.

Очевидним є інноваційний науковий пошук вирішення згаданих вище проблем. Більшість із них нині зводиться до успішного функціонування закладу дошкільної освіти. Функціонування як режим життєдіяльності закладу дошкільної освіти може забезпечити максимальне досягнення стійких результатів [5]. Показником життєдіяльності такої установи як функціонування є екстенсивний шлях розвитку.

Результатом взаємодії та показником успішності розвитку буде отриманий продукт спільної діяльності, матеріально виражений у зовнішніх досягненнях (просторове середовище розвитку, програми тощо), а також зміни у внутрішньому світі вихованця, які свідчать про нову якість його психіки – як окремих процесів (мовлення, сприйняття, емоції, пам'ять, уяву), і їх інтегральних ефектів (суб'єктність, внутрішня позиція, довільність, рефлексія та інших.)

Виконаний нами аналіз дошкільної освіти як відкритої інноваційної системи відбиває її діалектичний розвиток. Є як позитивні перетворення,

досягнення, і невирішені проблеми. У центрі інноваційної діяльності – законотворчість, управління, фінансування, освітній процес, розвиток, здоров'я дітей, впровадження наукових технологій.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/basic1/>.
2. Галета Я.В. Психолого-педагогічні аспекти управління / Я. В. Галета. – Наукові записки. – Кропивницький, 2022. – № 204. – С. 20–24.
3. Про освіту: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Про дошкільну освіту: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
5. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Харків: ВГ «Основа», 2004. – 240 с.
6. Положення про заклад дошкільної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-п#Text>.

УДК 316.772:37.091.3:81'233-057.87:37.016:811.111(045)

Капац М.В.

здобувач вищої освіти ОС Магістр,
спеціальність 014 «Середня освіта»,
спеціалізація «Англійська мова і література»
Мукачівський державний університет

ТЕКСТ – ПОЛІЛОГ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті обґрунтовано теоретичні засади використанням тексту – полілогу як засобу навчання говоріння учнів старшої школи на уроках англійської мови. Висвітлено стан розробленості проблеми навчання говоріння учнів старшої школи на уроках англійської мови з використанням тексту – полілогу. Окреслено переваги використання тексту – полілогу для навчання говоріння учнів старшої школи англійською мовою.

Ключові слова: *говоріння, текст – полілог, комунікація, міжкультурне спілкування, інтерактивної комунікації.*

The theoretical basis of the use of a polylogue text as a means of teaching speaking senior school learners in English lessons have been substantiated in the article. The state of investigation of the problem of teaching senior school learners speaking English using the text - polylogue has been highlighted. The advantages of using the polylogue text for teaching senior school learners speaking English have been outlined.

Key words: *speech, text - polylogue, communication, intercultural communication,*

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ		
Біндас В. В.	ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	3
Гейдер Г. З.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯМ ДІЛОВОЇ ГРИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	5
Гульпа А.А.	ВДОСКОНАЛЕННЯ ВМІНЬ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ МІНІ-МОНОЛОГІВ-МІРКУВАНЬ З ОПОРОЮ НА ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ	8
Данч О.І.	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	10
Данюк М.М.	ЖАНРОВА МОДИФІКАЦІЯ «ДІВЧИНИ З ВЕДМЕДИКОМ» В. ДОМОНТОВИЧА З ПОГЛЯДУ КОГНІТИВІСТИКИ	12
Дячук В.Г.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ДИСКУСІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ КОЛАБОРАТИВНОГО НАВЧАННЯ	22
Екшмідт Є.Й.	ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ	25
Іванова В.В. Коваль А.В.	ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	29
Іванова В.В. Рознай А.М.	ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	35
Капац М.В.	ТЕКСТ – ПОЛІЛОГ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	40
Кардашинець Ю.І.	ДЕБАТИ З ОРІЄНТАЦІЄЮ НА ВИБІР ПРОФЕСІЇ НА ОСНОВІ ТЕКСТІВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	43

Наукове видання
НАУКА МАЙБУТНЬОГО
Збірник наукових праць студентів,
аспірантів та молодих вчених

НЗ4

Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. Т.І. Молнар. – Мукачево: РВВ МДУ, 2023. – Вип. 1(11). – 165 с.

У збірнику опубліковані статті студентів, аспірантів та молодих вчених, що відображають результати досліджень з природничих, технічних, гуманітарних, суспільних та економічних наук.

УДК 001(051)(045)''540*6''

***Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених
«Наука майбутнього» зареєстрований у Google Scholar***

Підписано до друку 20.12.2022 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсет. Умовн. друк. аркушів 10

Тираж 10. Зам. № 87

Адреса видавництва:

Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>